

ENKHUIZEN, BINNENSTAD EN ZONNECOLLECTOREN

Vereniging Oud Enkhuizen en Stichting Stadsherstel

februari 2017

Inhoud

1. inleiding

2. beschermd stadsgezicht

3. de Welstandsnota van Enkhuizen

4. geplaatste zonnecollectoren

5. voorstel aangepaste regelgeving

1. inleiding

Er zijn in de samenleving grote veranderingen gaande op het gebied van het opwekken van energie en de voorzieningen. Enerzijds grootschalige projecten zoals windparken op zee en anderzijds huishoudens die hun eigen energie opwekken. Een van deze kleinschalige voorzieningen zijn zonnecollectoren. Geplaatst op daken van woningen kunnen deze een grote invloed hebben op het beeld en beleving van de gebouwde omgeving. Met name op historische binnenste een grote impact hebben op het gewenste beeld. Daarvoor is wettelijk vereist dat voor een beschermd stadsgezicht regels voor plaatsing van zonnecollectoren worden opgesteld. De binnenstad van Enkhuizen is aangewezen als beschermd stadsgezicht. De gemeente heeft in de Welstandsnota van ... regels opgenomen. Er zijn in de Binnenstad zonnepanelen geplaatst die naar ons oordeel een te grote aantasting van het gewenste beeld tot gevolg hebben. In deze notitie geven we aan hoe zonnepanelen geplaatst kunnen worden zonder dat deze het gewenste stadbeeld aantasten.

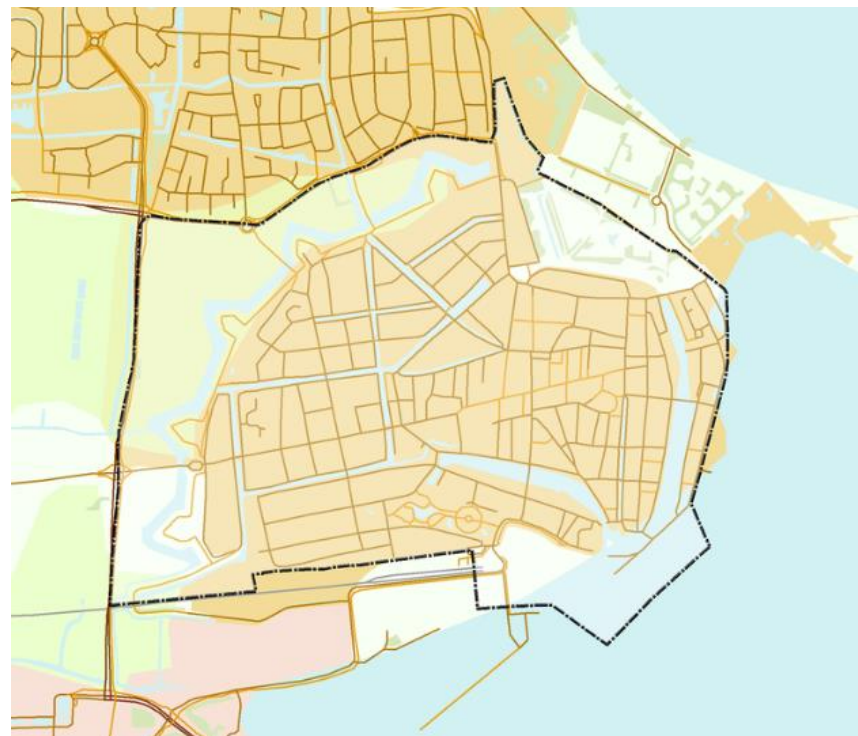
2. beschermd stadsgezicht

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft op 17 september 1984 het gebied op bijgaande tekening aangewezen als beschermd stadsgezicht in de zin van artikel 20 van de Monumentenwet. Daarnaast zijn er in de binnenstad ca. 500 rijks- en gemeentelijke monumenten.

Voor de plaatsing van zonnecollectoren zowel in een beschermd stadsgezicht als op monumenten zijn door de Rijksoverheid regels opgesteld. In het Besluit Omgevings Recht gelden vanaf 1 januari 2017. De regels geven aan wanneer het mogelijk is om zonnecollectoren zonder omgevingsvergunning te plaatsen en wanneer dit wel vereist is.

Hieruit blijkt dat in het beschermd stadsgezicht altijd voor zonnecollectoren een omgevingsvergunning nodig is. Alleen wanneer zonnecollectoren op een achtergevel of achterdakvlak geplaatst worden mits die gevel niet naar openbaar toegankelijk gebied is gekeerd is geen omgevingsvergunning vereist.

Voor plaatsing op beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten gelden aanvullende voorwaarden zoals vastgelegd in de publicatie "Zonne-energie en uw monument" van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van september 2014.

3. de Welstandsnota Enkhuizen herziening 2013

beschrijving en uitgangspunten voor het welstandsbeleid

Zonnepanelen en zonnecollectoren zijn toevoegingen aan een dakvlak, die de vorm van het dak niet aantasten maar wel van invloed zijn op de uitstraling van het dakvlak. Ze kunnen met gemak zo worden aangebracht, dat de hoofdvorm van het dakvlak behouden blijft en dakbedekking rondom aanwezig is. Het plaatsen ervan mag niet ten koste gaan van de eenheid van het dakvlak. Bij meerdere dakramen, zonnepanelen of zonnecollectoren op één doorgaand dakvlak streeft de gemeente naar een herhaling van uniforme exemplaren en een regelmatige rangschikking op een horizontale lijn. Daarbij moet de ruimte ten opzichte van de goot of nok voldoende zijn.

Zonnecollectoren en zonnepanelen worden bij voorkeur op niet zichtbare plaatsen geïnstalleerd.

Een zonnepaneel is een element voor de opwekking van elektriciteit uit daglicht, aangebracht op of aan een bouwwerk ten behoeve van de elektriciteitsvoorziening van het gebruik van dat bouwwerk of van op hetzelfde perceel gelegen andere bouwwerken.

Een zonnecollector is een element voor warmteopwekking, aangebracht op of aan een bouwwerk ten behoeve van de warmtevoorziening van het gebruik van dat bouwwerk of van op hetzelfde perceel gelegen andere bouwwerken.

De criteria voor zonnepanelen en zonnecollectoren gelden met name in het beschermd stadsgezicht. In de overige gevallen zijn de criteria vooral richtinggevend, omdat de mogelijkheden om deze elementen vergunningsvrij aan te brengen zeer ruim zijn. In het beschermd stadsgezicht is het uitgangspunt is dat de panelen of zonnecollectoren zo opgesteld of geïnstalleerd worden dat deze niet zichtbaar zijn vanuit openbaar gebied. Voor het vaststellen van de zichtbaarheid worden de zichtlijnen bepaald vanaf het straat niveau van de openbare ruimte.

Bij panden gelegen in een beschermd stadsgezicht weegt de zichtbaarheid van de panden vanuit de openbare ruimte en de inpassing ervan aan de architectuur van het pand zwaarder dan de optimale plaatsing van de panelen of collectoren.

Als alternatief voor het beperkt toepassen van zonnepanelen op een niet zichtbaar dakvlak is het mogelijk zonnepanelen een integraal onderdeel te laten uitmaken van de architectuur van het pand. Er komen steeds meer producten op de markt voor de opvang van zonne-energie waarvan de verschijningsvorm is aangepast aan de bestaande dakbedekking. Deze producten zijn toepasbaar mits de welstandscommissie positief adviseert over de gekozen oplossing. Buiten het beschermd stadsgezicht kan het plaatsen van zonnecollectoren en –panelen vergunningsvrij zijn wanneer wordt voldaan aan de criteria van de rijksoverheid..

Trendsetter

Zonnecollectoren en zonnepanelen voldoen in ieder geval aan redelijke eisen van welstand als deze identiek is aan een voor het betreffende bouwblok of in de betreffende straat eerder als zodanig door de welstandscommissie goedgekeurde trendsetter of optioneel plan vanuit de nieuwbouw. Informatie over trendsetters is verkrijgbaar bij de afdeling bouwtoezicht van de gemeente.

Criteria voor zonnecollectoren en zonnepanelen

Als er geen trendsetter is, voldoet een zonnecollector of een zonnepaneel in een dakvlak ieder geval aan redelijke eisen van welstand als aan onderstaande criteria wordt voldaan. Indien buiten het beschermd stadsgezicht voldaan wordt aan de criteria is geen omgevingsvergunning nodig.

In het beschermd stadsgezicht:

Op een schuin dak

- Op een voordakvlak zijn geen zonnecollectoren en zonnepanelen mogelijk.
- Zonnepanelen/-collectoren moeten uit het zicht worden aangebracht. De zichtlijn wordt bepaald door staande op straatniveau op ooghoogte vanaf de openbare ruimte aan de overzijde van de betreffende straat.
- Plaatsing van de zonnepanelen/-collectoren moet worden beoordeeld in combinatie met andere op het schuine dak aangebrachte elementen en ook met de opbouw van de gevel. Het

karakter van het schuine dak moet behouden blijven. Van de oorspronkelijke dakbedekking moet tenminste 40% van de zijde van het dakvlak waar de panelen worden toegevoegd zichtbaar blijven. Het oppervlak van het betreffende dakvlak dat door eerdere ingrepen (bijvoorbeeld dakramen en dakkapellen) is onderbroken, moet worden afgetrokken van het maximale oppervlak dat met zonnepanelen/-collectoren bedekt mag worden.

- De afstand tussen de voorziening en de nok en de dakranden is minimaal twee pannen.
- De voorzieningen moeten midden in het achter- of in de achterste helft van zijdakvlak worden aangebracht, waarbij de voorziening in het zijdakvlak een kwart van de lengterichting uit de voorgevel moet blijven.
- Zonnepanelen/-collectoren moeten direct op en evenwijdig aan het dakvlak worden geplaatst en mogen dus niet onder een hoek staan ten opzichte van het schuine dakvlak. De hellingshoek moet gelijk zijn aan het dakvlak
- Overige aan de zonnecollectoren of –panelen gerelateerde installaties mogen niet zichtbaar zijn

Op een plat dakvlak

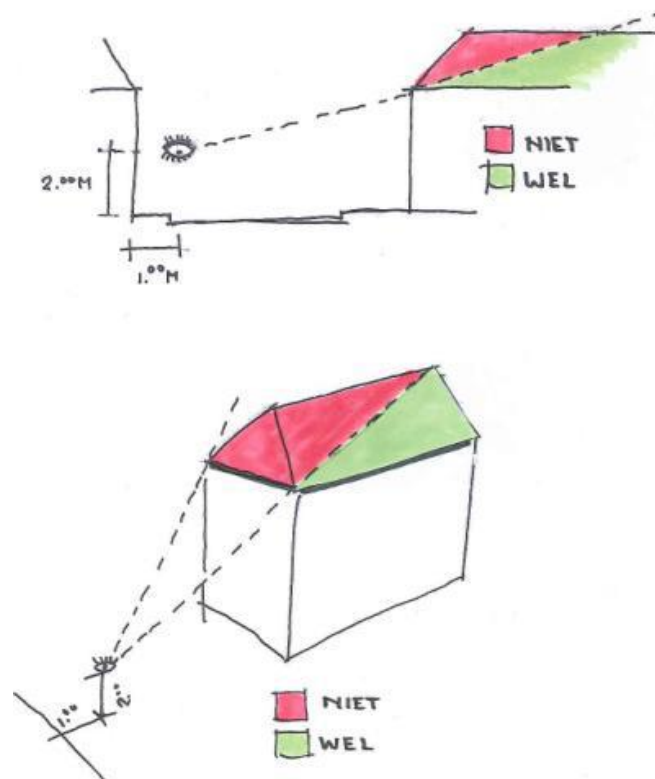
- opstaande hoogte van de collector of het paneel.
- De zonnepanelen/-collectoren moeten evenwijdig aan de dakrand, of gootlijst worden geplaatst.
- Zonnepanelen/-collectoren op dakkapellen moeten altijd vlak liggend op de dakkapel worden geplaatst, dus niet onder een hellingshoek.
- Overige installaties plaatsen aan de binnenzijde van een bouwwerk of mogen niet zichtbaar zijn.

Op overige plaatsen zoals tegen gevels

- In beginsel niet toegestaan tenzij niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte of als onderdeel van de architectuur.

Op een voordakvlak zijn in het beschermd stadsgezicht géén zonnecollectoren of –panelen mogelijk.

Zonnecollectoren of -panelen moeten in het beschermd stadsgezicht uit het zicht worden aangebracht.

Wanneer men de van Rijkswegen voorgeschreven regels vergelijkt met de regels van de Welstandsnota dan valt op dat de regels uit de Welstandsnota verder gaan in het aangeven hoe de panelen op een dakvlak geplaatst kunnen worden, maar geen uitspraak doen over de kleurstelling. Ook worden bijzondere dakvlakken in de Welstandsnota niet uitgesloten. Een belangrijke afwijking is dat in de Rijksregelgeving staat dat in een beschermd stadsgezicht in de openbare ruimte op straatniveau de zonnecollectoren niet zichtbaar mogen zijn, terwijl in de

Welstandsnota de regel geldt dat staande aan de overkant van de straat recht tegenover het pand de zonnepanelen niet zichtbaar mogen zijn.

4. geplaatste zonnecollectoren

Er zijn goede luchtfoto's van de Binnenstad uit 2015. Hieruit blijkt dat er een beperkt aantal zonnepanelen is geplaatst. Een rondgang door de Binnenstad leert dat een aantal vanaf de openbare ruimte niet zichtbaar is, maar ook een aantal die wel zichtbaar is vanaf de openbare ruimte. Het is niet bekend of deze panelen geplaatst zijn voor of na de vaststelling van de Welstandsnota uit 2013.

Opvallend zichtbare zonnepanelen te o.a. te zien (zie foto's):

- In de wallekant van de Oosterhaven;
- Op de woning op het Eiland;
- Vanaf De Bocht;
- Op verschillende woningen op de Kuipersdijk;
- Op de Zeevaart school;
- Op woningen aan de Korte Tuinstraat;
- Een woning op de Venuslaan;
- Een woning op de hoek Waagstraat/ Peperstraat;

5. handhaven en aangepaste regelgeving

Uit de genoemde voorbeelden blijkt dat de regelgeving uit de Welstandsnota niet voldoet. Bij een aantal van de genoemde voorbeelden is staande voor de woning niets te zien, maar op straatniveau vanuit de openbare ruimte wel. Er zijn nauwe straten in de Binnenstad, maar ook openbare ruimte met meer maat zoals o.a. de Zuider – en Noorderboervaart, de Vette Knol, de Oude Gracht, het Handvastwater, de Oude Haven, de Oosterhaven, Zuiderhavendijk en de Breedstraat.

Doordat de bebouwing in de binnenstad sterk in hoogte verschilt zijn de zijdakvlakken goed te zien. Hier speelt ook mee dat de daken vaak

voorzien zijn van rode pannen waardoor zonnecollectoren hierop extra opvallen.

Hier doet een regelgeving die bepaalt dat zonnecollectoren vanaf straatniveau in de openbare ruimte niet te zien zijn meer recht aan het beschermd stadsgezicht.

Er zijn wel technische ontwikkelingen gaande met zonnepanelen in de vorm van dakpannen die waarschijnlijk minder storend zijn in het gewenste stadbeeld. Dit zou in de regelgeving kunnen worden opgenomen.

6. voorstel aangepaste regelgeving

Om recht te doen aan het beschermd stadsgezicht dient in de Welstandsnota te worden opgenomen dat in het beschermd stadsgezicht met name langs de brede openbare ruimten de zonnecollectoren c.q. zonnepanelen vanuit de openbare ruimte niet zichtbaar mogen zijn. Dit kan door de bestaande regelgeving uit te breiden met de regel dat als een naastgelegen pand lager is dan wordt de zichtlijn bepaald door de goothoogte van het lager gelegen pand. In de brede openbare ruimten zal het dan na genoeg niet mogelijk zijn om zonnecollectoren te plaatsen.

Wil men dan toch zonnecollectoren plaatsen dan par geval aan de Welstandsc commissie voorleggen.

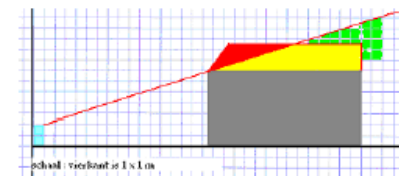
Er zijn technische ontwikkelingen gaande met flexibele zonnecollectoren die ook een andere kleur dan zwart kunnen krijgen. Er kan dan in overleg met de Welstandsc commissie een passende oplossing worden gevonden. Bijlage 1 komt uit de Welstandsnota 2016 van de gemeente Delft.

Bijlage 1. Zonnepanelen en -collectoren, wijze van bepalen zichtlijn.

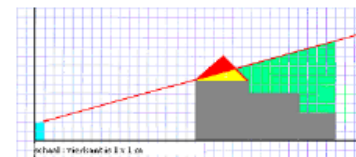
- De zichtlijn wordt bepaald haaks ten opzichte van de voorgevel van het pand
- De zichtlijn wordt bepaald vanaf de gevel aan de over zijde van de straat of het openbaar gebied gemeten vanaf één meter uit de gevel aan de overzijde, op een hoogte van 2 meter. (zie figuur 2 e.v.)
- De zichtlijn wordt bepaald vanaf de goothoogte in de voorgevel.
- Als het buurpand meer dan 1 meter lager is dan het betreffende pand, dan is voor het bepalen van de zichtbaarheid de zichtlijn vanaf de gootlijn van het lager gelegen belendende pand bepalend. (zie figuur 5)
- Als zij- en/of achtergevels ook aan een straatzijde liggen moeten ook hiervoor de zichtlijnen worden bepaald.

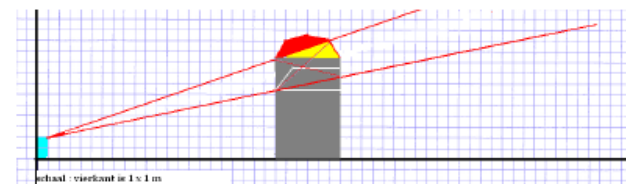
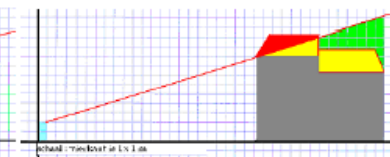
figuur 1.
(Voor)gevel aan straatzijde
Rood = geen panelen mogelijk

figuur 2.
Zichtlijn bepaald 1 meter vanaf gevel overzijde straatgevel.
Rode deel zijdakvlak = geen panelen mogelijk
Gele deel zijdakvlak = panelen mogelijk
Groen = aan achterzijde dakvlak, panelen mogelijk

figuur 3 en 4.
Zichtlijn bepaald 1 meter vanaf gevel overzijde straatgevel.
Rode deel zijdakvlak = geen panelen mogelijk
Gele deel zijdakvlak = panelen mogelijk
Groen = aan achterzijde dakvlak, panelen mogelijk

figuur 5.
Door lagere belending, (witte profiel) in gele zijdakvlak toch GEEN panelen mogelijk in verband met de zichtbaarheid ervan vanaf de straat.

